

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Nicodemi Frischlini Oratio de scholis et gymnasiis aperiendis

Frischlin, Nicodemus

Tubingae, 1627

Nescio quis densus supra caput ingruit imber, noctem hyememq ferens

[urn:nbn:de:bsz:31-107394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107394)

partem, quàm dicuntur, ist-
hæc omnia excepturos. Ec-
ce autem, ut subito mihi,
postquàm omnes videor
tempestatum fluctus sedâsse,
omnesque ventos ab horto
nostro avertisse,

*Nescio quis densus supra ca-
put ingruit imber,*

Noctem hyememq̄ ferens.

Nam, ut nos maximè adole-
scentem, conjunctis viribus,
ita, ut dixi, in optimis linguis
& artibus instituemus: quid
tandem juvabunt nos operæ
laboresque nostri, nisi ado-
lescens in aliquam idoneam
& pietatis doctrinarumque
nomine insignem mittatur
Academiam: ubi majorem
post

pòst ingenii fructum possit
 capeßere? Sæpè enim acci-
 dit, ut, qui è trivialibus scho-
 lis, & benè educati, & libera-
 liter instituti, in Academias
 veniunt; ii non modò nihil
 ibi proficiant, nilq; ampliùs
 discant, sed ea etiam, quæ à
 nobis acceperunt, dediscant,
 & penitissimè obliviscantur.
 Quin imò non rarò in eas
 Academias mittuntur, ubi
 propter negligentiam pro-
 fessorum à pravis sodalitiis,
 in quæ incidunt, seducun-
 tur: & vitiis ac flagitiis sese
 paulatim ingurgitant. Nam
 invenias hodie Academias,
 in quibus non modò sacra-
 rum literarum, & Juris, ac

D 6 Me-

Medicinæ Doctores, negligenter docent, sed in primis etiam Philosophiæ, & Artium Professores aliqui, aut rarò, aut nonnulli etiam inscitè & indoctè prælegunt. Quid? quod Academias aliquas hodie reperias; ubi nulla ex Aristotele pagina explicatur, & apud quas ferè nulla est lectio aut exercitatio, neque Poëtica, neque Oratoria: nullæ item, aut perraræ disputationes publicæ, nullæ denique declamationes, sive Græcæ sive Latinæ? At, quæso te, qualisnam Academia est, in quâ jacet Aristoteles, tacet Virgilius, mussat Cicero? Jam verò

verò, ubi nihil solidè doce-
 tur à Professoribus, ibi non
 modò artes & disciplinæ, sed
 ipsi quoque Præceptores,
 Magistri, & Doctores paula-
 tim in contemptum abeunt.
 Ubi autem contemnuntur
 Academiarum Præsides, &
 Magistri, ibi vacua sunt au-
 ditoria discipulis, plenæ ta-
 bernæ & popinæ convivis;
 & ubi Academicæ exercita-
 tiones nullæ: ibi cerevisia-
 riæ trullificationes perpetuæ.
 Quæ igitur amentia est,
 quod parentes quidam nullo
 Rectoris scholastici, aut alius
 docti viri consilio adhibito,
 suapte sponte filios suos, ma-
 gno labore à nobis institu-

D 7 tos,

tos, in eas mittunt Acade-
 mias, ubi neque doctiores,
 neque meliores, sed sapenu-
 merò rudiores & deteriores
 efficiuntur! Non dicam,
 quòd in aliquibus Acade-
 miis interdum reperiuntur
 Professores quidam, iique
 non postremi, qui aut nul-
 lam curant religionem, ho-
 mines Epicuræi, aut de reli-
 gionis cultu, & de ministe-
 rio verbi scabiosè, atque ut
 Cynicos decet, etiam coram
 discipulis loquuntur. Quin
 imò aliquos hodie reperire
 est, in nonnullis Academiis,
 versipelles & subdolos, qui
 cum aliud sentiant, quàm lo-
 quuntur, non audent reli-
 gio-

gionem suam, metu periculi,
 profiteri: sed tanquàm Pro-
 tei, & Vertumni, modò in
 hanc, modò in aliam spe-
 ciem se transformant. Quid
 igitur? Hisné tu commen-
 des filium tuum, quem ego
 in scholâ meâ tam sedulò,
 tamque diligenter institui,
 non modò in linguis & lite-
 ris, sed etiam in doctrinâ Ca-
 techeticâ? Quæso te, quif-
 quis es pater, si filium amas,
 si salutem illius consultum cu-
 pis, noli præcipiti consilio
 adolescentem hominem è
 scholâ nostrâ abripere; noli
 illum in locos quosq; tibi
 ignotos temerè, & inconsul-
 tis Præceptoribus, demitte-
 re.

re. Cur enim propaginem,
 palmiti Christo insitam; &
 à nobis in vineâ Domini re-
 ctè cultam, aut apro, aut ur-
 so alicui vastandam com-
 mittes? Atque hæc non eò
 dico, ut ullam Academiam
 (omnes enim amo, colo, ve-
 nerorq̃ue) vobis velim præ
 aliâ suspectam inuisamvé
 reddere, multò minùs, ut
 scholasticam nostram ju-
 ventutem aditum ullius Aca-
 demix cupiam prohibere:
 sed, ut Academies & earum
 præfides sui officii admo-
 neam, ut ipsimet hæc mala
 domi corrigant, & nostris
 discipulis idoneam in suâ
 scholâ crescendi occasio-
 nem

nem tantum præparent.
 Nam, si quem è Professori-
 bus suis vident aut negligem-
 tem, aut libros proponen-
 tem Academicâ Magnificen-
 tiâ parum dignos, aut si
 quem compererint, de reli-
 gionis negotio ita ridiculè &
 scabiosè coram discipulis lo-
 qui, & malo exemplo ipsos
 lædere, hunc maturè & seve-
 riter inter parietes suos
 compescant, ne qua labes
 toti Academiæ propter
 unum aut alterum virum
 inutilem aspergatur. Cùm
 enim, qui in Academiis ver-
 santur, in illustri loco sint
 positi: ideòque neque dicta,
 neque facta latere nos pos-
 sunt.

sunt. Quòd si emendari possunt isti, sanè multùm mihi debebunt. Ex me enim scire jam incipiunt, quid ingenui homines in ipsis ferre non possint. Neque est, ut quisquam cogitet abs re, & frustra hanc curam & sollicitudinem animis parentum à me injicere, ut probè despiciant, ad quam Academiam transmittant liberos, qui à nobis tam sollicitè, & tantum studio fuerunt educati. Equidem vitatores & hortulani, quoties novellas è seminario in aliam terram vinalem transferunt, semper plagam cœli similem in translatiis retinent, ut neque Aquiloniæ

loniæ Meridianis oppositæ
Solib⁹ findantur, aut algeant
Meridiane Aquilonibus. Ita-
que omnes arbusculos, pri-
usquàm transferantur, ru-
bricâ notare solent, ut, cùm
ferantur, easdem coeli partes
accipiant, quas etiam in se-
minario conspexerant; alio-
qui frigore, vel calore (ut di-
xi) laborabunt, ab iis parti-
bus, quas præter consuetu-
dinem sub alio tractu expo-
sitas habuerint. Quo respi-
ciens Virgilius in Georgicis
canit:

*Ante locum similem exqui-
runt, ubi prima paretur
Arboribus scges, et quo mox
digesta feratur,*

Mu-